

Форма № Н - 3.03

Затверджено наказом
МОН України
від “___” _____
20 __ р. № ___

Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II
(повна назва вищого навчального закладу)
Кафедра (предметна, циклова комісія) Історії та суспільних дисциплін

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор (заступник директора)
з навчальної роботи

“_____” _____ 20__ р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НОРМАТИВНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

ІСТОРІЯ КУЛЬТУРИ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН
(шифр і назва навчальної дисципліни)

підготовки _____ бакалавра _____
(назва освітньо-кваліфікаційного рівня)
напряму 6.020302 „Педагогіка і методика середньої освіти. Історія”
(шифр і назва напряму)
спеціальності _____ 6.020302 історія _____
(шифр і назва спеціальності)

(Шифр за ОПІ _____)

Берегово
2013 рік

Історія культури зарубіжних країн. Робоча програма навчальної дисципліни для студентів
(назва дисципліни)
за напрямом підготовки **бакалавра**, спеціальністю **історія**.

Розробники: **Львівський національний університет імені Івана Франка**
доцент кафедри теорії та історії культури, к. філос. н. Ліщинська О.І.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	<i>заочна форма навчання</i>
Кількість кредитів, – 4	Галузь знань Гуманітарні науки (шифр, назва)	Нормативна	
Модулів – 4	Напрямок 6.020302 історія (шифр, назва)	<i>Рік підготовки:</i>	
Змістових модулів – 2	Спеціальність (професійне спрямування) Історія	1-2-й	1-2-й
		<i>Семестр</i>	
Загальна кількість годин – 144		2-3-й	2-3-й
		<i>Лекції</i>	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: Бакалавр	40 год.	
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		20 год.	16 год.
		<i>Самостійна робота</i>	
		84 год.	128 год.
		<i>ІНДЗ:</i>	
		Вид контролю: іспит	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 1:1,5

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: вивчити та проаналізувати історичні закономірності культурно-історичних епох.

Завдання: розглянути та проаналізувати культурно-історичні епохи, з'ясувати їх особливості та спільні закономірності розвитку, спрогнозувати тенденції подальшого культурного розвитку.

В результаті вивчення даного курсу студент повинен

знати: основні культурологічні поняття історії світової культури, особливості кожної культурно-історичної епохи, їх спільні та відмінні риси, основні здобутки історії культури кожної культурно-історичної епохи.

вміти: аналізувати особливості культурно-історичних епох, проводити компаративний аналіз різних епох, проводити паралелі культурного розвитку окремих історичних епох зі сьогоденням, прогнозувати тенденції подальшого культурного розвитку з урахування історично-культурних закономірностей.

3. Програма навчальної дисципліни (тематика лекційних і семінарських занять)

Тема лекційного заняття	Тема семінарського заняття	Кількість годин		
		Лекцій	Семінарських занять	Самостійної роботи студентів
1. Предмет та завдання курсу «Історія світової культури». Поняття та історична типологія культури. Джерела європейської культури та європеїзму.	1. Історія культури Стародавнього Єгипту. Історична своєрідність культури Месопотамії.	4	1	4
2. Старосхідна культурно-історична епоха.	2. Типові риси історії культури Стародавньої Індії. Культурно-історичний феномен Стародавнього Китаю.	2	1	4
3. Античність як культурно-історична епоха. Історія культури Стародавньої Греції	3. Культура, мистецтво Стародавньої Греції	4	1	4
4. Розвиток культури Стародавнього Риму. Розповсюдження християнства.	4. Історія культури, мистецтва Стародавнього Риму	4	1	4
5 Середньовіччя як культурно-історична епоха.	5. Історія культури західноєвропейського Середньовіччя:	2	2	8

	романський стиль та готика.			
6. Історична своєрідність культури західноєвропейського Середньовіччя.	6. Історія культури доколумбової Америки. Арабо-мусульманська культура середньовічного періоду	2	1	6
7. Особливості історії культури Візантії.	7. Культура Візантії: особливості розвитку та історичне значення.	2	1	8
8. Ренесанс як культурно-історична епоха.	8. Головні періоди та досягнення культури італійського Ренесансу	2	2	8
9. Історія культури італійського ренесансу. Головні тенденції історії культури Північного Відродження	9. Особливості історії культури Північного та Центрально-Європейського Ренесансу	4	1	6
10. Реформація в культурі Європи. Реформація: ідейні витоки, представники, значення	10. Художні напрями XVII століття	2	1	6
11. Новий час як культурно-історична епоха	11. Доба та мистецтво бароко.	2	2	4
12. Особливості розвитку культури доби Просвітництва	12. Доба та мистецтво класицизму.	2	1	4
13. Історія культури XIX століття. Особливості культурного життя у XIX столітті	14. Мистецькі напрями XIX століття. Розвиток художньої культури та будівництва XIX століття	2	2	8
15. Новітня культурно-історична епоха. Модернізм як культурний феномен	15. Модернізм в історії світової культури. Стилi Авангард.	4	2	6
16. Історія культури доби постмодернізму	16. Постмодернізм в історії світової культури	2	1	4
Разом:		40	20	84

4. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Старосхідна культурно-історична епохи

Тема 1. Предмет та завдання курсу «Історія світової культури». Поняття та історична типологія культури

Тема 3. Стародавній Схід як культурно-історична епоха

Тема 4. Історія культури Стародавнього Єгипту

Тема 5. Розвиток культури Месопотамії

Тема 6. Типові риси історії культури Стародавньої Індії

Тема 7. Історична своєрідність культури Стародавнього Китаю

Тема 8. Формування та особливості культурного розвитку доколумбової Америки.

Модуль 2. *Антична та середньовічна культурно-історичні епохи*

Тема 9. Античність як культурно-історична епоха

Тема 10. Історія культури Стародавньої Греції

Тема 11. Розвиток культури Стародавнього Риму

Тема 12 . Середньовіччя як культурно-історична епоха

Тема 13. Історія культури західноєвропейського Середньовіччя: романський стиль та готика.

Тема 14. Особливості історії культури Візантії

Тема 15. Арабо-мусульманська культура середньовічного періоду.

Модуль 3. *Ренесанс як культурно-історична епоха.*

Тема 16. Ренесанс як культурно-історична епоха

Тема 17. Історія культури італійського ренесансу

Тема 18 . Головні тенденції історії культури Північного та Центрально-європейського Відродження

Тема 19. Реформація в культурі Європи. Реформація: ідейні витoki, представники, значення.

Модуль 4. *Новочасна та Новітня культурно-історична епоха*

Тема 20. Новий час як культурно-історична епоха

Тема 21 . Художні напрями XVII ст.

Тема 22. Особливості розвитку культури доби Просвітництва

Тема 23. Історія культури XIX століття

Тема 24. Мистецькі напрями XIX століття

Тема 25. Новітня культурно-історична епоха

Тема 26. Модернізм як культурний феномен

Тема 27. Історія культури доби постмодернізму.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ з дисципліни «Історія світової культури»

№ П/П МК	СЕМЕСТР	ТИЖДЕНЬ	ТЕМА
1	II	10-й	<i>Старосхідна культурно-історична епоха</i>
2	II	14-й	<i>Антична та середньовічна культурно-історичні епохи</i>
3	II	17-й	<i>Ренесанс як культурно-історична епоха</i>
4	III	15-й	<i>Новочасна та Новітня культурно-історична епоха</i>

5. Теми семінарських занять

1. Стародавній Єгипет як культурно-історичний феномен. Історична своєрідність культури Месопотамії	1
2. Головні віхи розвитку культури Стародавньої Індії. Культурно-історичний феномен Стародавнього Китаю	1
3. Культура Стародавньої Греції	1
4. Історія культури Стародавнього Риму	1
5. Історія культури західноєвропейського Середньовіччя: романський стиль та готика.	2
6. Історія культури доколумбової Америки. Арабо-мусульманська культура	1
7. Культура Візантії: особливості розвитку та історичне значення	1
8. Культурно-історична епоха Ренесансу. Головні періоди та досягнення культури італійського Ренесансу	2
9. Особливості історії культури Північного та Центрально-Європейського Ренесансу	1
10. Художні напрями XVII століття	1
11. Доба та мистецтво бароко.	2
12. Доба та мистецтво класицизму.	1
13. Мистецькі напрями XIX століття. Розвиток художньої культури та будівництва XIX століття	2
14. Модернізм в історії світової культури. Стилi Авангард.	2
15. Постмодернізм в історії світової культури	1
Усього	20

8. Самостійна робота

1. Поняття та історична типологія культури. Первісна культурно-історична епоха	4
2. Старосхідна культурно-історична епоха	4
3. Античність як культурно-історична епоха	4
4. Культура Стародавньої Греції	4
5. Історія культури Стародавнього Риму	8
6. Історія культури доколумбової Америки	6
7. Середньовіччя як культурно-історична епоха. Історична своєрідність культури західноєвропейського Середньовіччя. Арабо-мусульманська культура середньовічного періоду	8
8. Культура Візантії: особливості розвитку та історичне значення	8
9. Культурно-історична епоха Ренесансу. Реформація: ідейні витoki, представники, значення	6
10. Новочасна культурно-історична епоха. Доба бароко та класицизму	6
11. Історія культури доби Просвітництва	4
12. Особливості культурного життя у XIX столітті. Розвиток художньої культури XIX століття	4
13. Новітній час як культурно-історична епоха. Модернізм в історії світової культури	8
14. Постмодернізм в історії світової культури	6
15. Особливості сучасної культури народів світу	4
Усього	84

Тематика і завдання для самостійної роботи

ТЕМА 1. ПОНЯТТЯ ТА ІСТОРИЧНА ТИПОЛОГІЯ КУЛЬТУРИ

1. Культура як ціннісний феномен. Поняття світової культури.
2. Історична типологія культури та її критерії.
3. Проблема періодизації культури. Поняття культурно-історичної епохи.
4. Завдання курсу „Історія світової культури”.

Тематика наукових есе:

Культура як система духовних цінностей.
Взаємозв'язок традиції і новації в культурі.
Феномен світової культури.
Формаційний підхід до типології культури.
Цивілізаційний підхід до історичної типології культури.
Концепція історії культури П. Куусі.
Технологічна концепція типології культури (Арон, Тоффлер).
Пасіонарний підхід до вивчення історії культури Л. Гумільова.
Есхатологічний підхід до вивчення історії культури.

Питання для самостійної роботи:

1. У чому полягає актуальність вивчення історії світової культури?
2. Яка відмінність між основними типами дефініцій культури (описовими, історичними, нормативними, психологічними, структурними, генетичними)?
3. Виділити структурні елементи культури.
4. У чому полягає аксіологічний підхід до культури?
5. Пояснити поняття „духовна цілісність світової культури”.
6. Як ви розумієте вислів: „Смисл культури у боротьбі вічності з часом”?
7. У чому особливість діахронного і синхронного підходів до типології культури?
8. Які є підходи до періодизації культури?
9. Які вам відомі концепції історії культури?

Список літератури:

- Історія світової культури. Культурні регіони: Навч. посібник / Кер. авт. колективу Л. Левчук. – К., 1997. (кабінет мистецтвознавства, далі к.м.)
- Культурологія. XX век. Словарь. – СПб., 1997. (к.м.)
- Петров М.* Язык, знак, культура. – М., 1991. (к.м.)
- Розанов В.* Религия. Философия. Культура. – М., 1992. (к.м.)
- Романов В.* Историческое развитие культуры. Проблемы типологии. – М., 1991. (к.м.)
- Основы исторической типологии культуры. – М., 1991.
- Мамонтов С.* Основы культурологии. – М., 2001.
- Тойнбі А.* Дослідження історії. – К., 1995.
- Бердяев Н.* Смысл истории. – М., 1990.
- Гумилев Л.* Этносфера: история людей и история природы. – М., 1993.
- Кууси П.* Этот человеческий мир. – М., 1988.
- Тейяр де Шарден П.* Феномен человека. – М., 1987.
- Шпенглер О.* Закат Европы. – М., 1992.

ТЕМА 2. ПЕРВІСНА КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНА ЕПОХА

1. Історично-археологічна періодизація первісної культури. Поняття археологічної культури.
2. Особливості первісної культурно-історичної епохи.
3. Проблема антропосоціогенезу.
4. Культурогенез: матеріальна культура, мова, мистецтво, релігійні вірування.

Т е м а т и к а н а у к о в и х е с е:

- Проблема расогенезу.
- Виникнення мови. Теорії глотогенезу.
- Характеристика мовних сімей людства.
- „Венери палеоліту” – символ родючості, народження нового.
- „Сікстинські капели палеоліту” (Альтаміра, Ляско).
- Обряд ініціації та його роль у первісній культурі.
- Світове дерево як символ єдності світу.
- Мегаліти як таємничі пам’ятки первісної культури.
- Атлантида: гіпотези існування протоцивілізації.

Питання для самостійної роботи:

1. Поясніть поняття первісний синкретизм, однорідність та сапієнтність.
2. Які ви знаєте теорії походження людини?
3. У чому полягає питання критеріїв людини?
4. Яка головна соціальна інновація відбулася у пізньому палеоліті?
5. Поясніть думку Дмитрієвої про парадокс первісного мистецтва, у якому ставлення до людини тваринне, а ставлення до звіра людяне.

6. У чому полягає анімалізм первісного мистецтва?
7. Як первісні вірування вплинули на розвиток культури?
8. Які ви знаєте теорії глотогенезу?
9. У чому суть неолітичної революції?
10. Які існують припущення про призначення мегалітів?

Список літератури:

- Тайлор Э.* Первобытная культура. – М., 1989. (к.м.)
Фрезер Дж. Золотая ветвь. Исследование магии и религии. – М., 1986. (к.м.)
 Ранние формы искусства. Сборник статей / Сост. С. Неклюдов. – М., 1972. (к.м.)
Алексеев В. Становление человечества. – М., 1984. (к.м.)
Брей У., Трамп Д. Археологический словарь. – М., 1990.
Перишиц А., Монгайт А., Алексеев В. История первобытного общества. – М., 1982.
Чмихов М. Давняя культура. – К., 1994.
Грант В. Эволюционный процесс. – М., 1991.
Токарев С. Ранние формы религии. – М., 1990.
Головин Б. Введение в языкознание. – М., 1988.
Мид М. Культура и мир детства. – М., 1988.
Кууси П. Этот человеческий мир. – М., 1988.
Малина Я., Малинова Р. Великие загадки Земли. – М., 1993.

ТЕМА 3. СТАРОСХІДНА КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНА ЕПОХА

1. Стародавній Схід як культурологічне поняття.
2. Концепції історії культури Стародавнього Сходу. Періодизація старосхідних культур.
3. Особливості Стародавнього Сходу як культурно-історичної епохи.

Тематика наукових есе:

- „Захід є Захід, Схід є Схід, не зустрінись їм ніколи”.
 Старосхідні цивілізації – не згаслі світи, а частина сучасної культури.
 Традиційність і життєздатність культури Стародавнього Сходу.
 Екологічна свідомість як культурна домінанта Стародавнього Сходу.
 Феномен „східного типу мислення”.
 Формаційний та цивілізаційний підходи до історії культури Стародавнього Сходу.

Питання для самостійної роботи:

1. Розкрийте зміст поняття „річкові цивілізації”.
2. Які аргументи використовують прихильники географічного детермінізму у вивченні культури Стародавнього Сходу?
3. У чому виявляється традиційність старосхідної культури?
4. Яке ставлення до природи у „людини Сходу” і „людини Заходу”?
5. Який основний чинник є визначальним у формаційному підході до осмислення культури Стародавнього Сходу?
6. У чому специфіка цивілізаційної концепції орієнтології?
7. Що означає синкретизм старосхідного світогляду?
8. Яка роль релігійного чинника в культурному бутті Стародавнього Сходу?
9. Порівняйте характерні риси східної і західної ментальності.

Список літератури:

- Історія світової культури. Культурні регіони: Навч. посібник / Кер. авт. колективу Л. Левчук. – К., 1997. (к.м.)
Крижанівський О. Історія Стародавнього Сходу. – К., 2002.
 Древние цивилизации. – М., 1989.

Художня культура світу: Арабо-мусульманський культурний регіон. Африканський культурний регіон. Індійський культурний регіон. Далеко-східний культурний регіон. Латиноамериканський культурний регіон. Північноамериканський культурний регіон / За ред. Н. Миропольської, Е. Белкіної, Л. Масол та ін. – К., 2003.

Конрад Н. Запад и Восток. – М., 1972.

Уманцев Ф. Искусство Древнего мира. – К., 1996.

Хэнкок Г. Следы богов: В поисках истоков древних цивилизаций. – М., 1997.

Вайнтриб И. Священные лики цивилизаций. – К., 2001.

ТЕМА 4. СТАРОДАВНІЙ ЄГИПЕТ ЯК КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНИЙ ФЕНОМЕН

1. Джерельна база єгиптології. Головні віхи історії Стародавнього Єгипту.
2. Періодизація та особливості історії культури Стародавнього Єгипту.
3. Давньоєгипетська релігія та міфологія.
4. Наукові знання, розвиток техніки та архітектурне будівництво.
5. Писемність, література та образотворче мистецтво у Стародавньому Єгипті.

Тематика наукових есе:

Ж. Ф. Шампольйон – „батько єгиптології”.

Гробниця Тутанхамона – „відкриття ХХ століття”.

Феномен єгипетських пірамід.

Таємниця сфінкса.

Особливості давньоєгипетського пантеону.

Культ мертвих і його місце в культурі Стародавнього Єгипту.

Скульптурний портрет Нефертіті.

Хатшепсут – жінка-фараон.

Давньоєгипетська медицина і мистецтво муміфікації.

Питання для самостійної роботи:

1. Які основні джерела історії культури Стародавнього Єгипту?
2. Хто такий Ж. Ф. Шампольйон?
3. Як ви розумієте слова Г. Картера після відкриття гробниці Тутанхамона: „Насправді тридцять три століття – це всього лише вчора і завтра”?
4. Що було основою економічного життя і важливим стимулом культурного поступу Стародавнього Єгипту?
5. Як ви розумієте поняття „сакралізація деспота”?
6. Особливості давньоєгипетських зооморфних культів.
7. Які існують наукові пояснення феномену пірамід?
8. Яке історичне значення міфу про суд Осіріса над померлими?
9. Яку релігійну реформу здійснив Аменхотеп IV?

Список літератури:

Искусство Древнего Египта. – М., 1972. (к.м.)

Матье М. Искусство Древнего Египта. – М., 1970. (к.м.)

Крижанівський О. Історія Стародавнього Сходу. – К., 2002.

Целлар К. Архитектура страны фараонов. – М., 1990.

Египетская „Книга мертвых” // Наука и религия. – 1990. – № 1-12.

Бадж У. Египетская религия. Египетская магия. – М., 1996.

Богословский Е. Древнеегипетские мастера. – М., 1983.

Бьювел Р., Джилберт Э. Секреты пирамид. – М., 1996.

Жак К. Нефертити и Эхнатон. – М., 1999.

Картер Г. Гробница Тутанхамона. – М., 1959.

Кондратов А. Загадка сфинкса. – М., 1972.

Косидовский З. Когда солнце было богом. – М., 1991.

Котрелл Л. Во времена фараонов. – М., 1982.

ТЕМА 5. ІСТОРИЧНА СВОЄРІДНІСТЬ КУЛЬТУРИ МЕСОПОТАМІЇ

1. Джерельна база вивчення культури Межиріччя. Короткі відомості з історії Шумеру, Аккаду, Вавилону.
2. Періодизація та характерні риси історії культури Месопотамії.
3. Релігійно-міфологічні уявлення.
4. Писемність, наукові знання, освіта та література в Межиріччі.
5. Архітектура та образотворче мистецтво.

Тематика наукових есе:

Клинопис – древнє письмо Месопотамії.

Релігійно-міфологічний світогляд жителів долини Тигру та Євфрату.

Месопотамія – батьківщина бібліотечної та архівної справи.

Кодекс законів царя Хаммурапі.

Епос про Гільгамеша – вавилонська художня перлина.

Зіккурат як культова споруда Давнього Межиріччя.

Вавилонська вежа: легенди та історія.

Висячі сади Семираміди – друге чудо світу.

Астрологія і її значення в культурі Месопотамії.

Питання для самостійної роботи:

1. Про що шумери говорили: „У неї входять із заплющеними очима, а виходять з розплющеними очима”?
2. Які Ви знаєте найдавніші бібліотеки світу?
3. Які астральні культи виникли в Межиріччі?
4. Порівняйте уявлення про потойбічне життя єгиптян і мешканців Месопотамії.
5. Яку роль відігравав бог Мардук у пантеоні Вавилонії?
6. Що являв собою зіккурат?
7. На підставі чого деякі дослідники ототожнюють зіккурат Етеменанкі з біблійною Вавилонською вежею?
8. Порівняйте єгипетський і вавилонський канон образотворчого мистецтва.

Список літератури:

Проблемы интерпретации памятников культуры Востока. Сб. статей. – М., 1991. (к.м.)

Крижанівський О. Історія Стародавнього Сходу. – К., 2002.

На ріках вавилонських. З найдавнішої літератури Шумеру, Вавилону, Палестини. – К., 1991.

Дандамаев М. Вавилонские писцы. – М., 1983.

Клочков И. Духовная культура Вавилонии. Человек, судьба, время. – М., 1983.

Крамер С. История начинается в Шумере. – М., 1991.

Оппенгейм А. Древняя Месопотамия. Портрет погибшей цивилизации. – М., 1990.

Белявский В. Вавилон легендарный и Вавилон исторический. – М., 1971.

Замаровський В. Спочатку був Шумер. – К., 1983.

Кленгель-Брандт Э. Вавилонская башня: легенды и история. – М., 1991.

Кьера Э. Они писали на глине. Рассказывают вавилонские таблички. – М., 1984.

Вайнтруб И. Священные лики цивилизаций. – К., 2001.

ТЕМА 6. ГОЛОВНІ ВІХИ РОЗВИТКУ КУЛЬТУРИ СТАРОДАВНЬОЇ ІНДІЇ

1. Періодизація та характерні риси староіндійської культури. Головні віхи історії.

2. Соціальний устрій індійського населення та його вплив на розвиток культури.
3. Релігійні вірування в Стародавній Індії.
4. Писемність, освіта та наукові знання.
5. Давньоіндійське мистецтво.

Тематика наукових есе:

Хараппа і Мохенджо-Даро – центри протоіндійської культури.

Міфологія давньої Індії.

Веди – „знання” стародавніх індусів.

„Закони Ману” – релігія і право давньоіндійського суспільства.

Варни і касты та їхня роль у суспільному житті Індії.

Давньоіндійські наукові знання.

Пам’ятки давньоіндійського зодчества.

Танець в культурі Індії.

Давньоіндійська сім’я.

Йога: сутність та різновиди.

Питання для самостійної роботи:

1. Яке походження назви „Індія” і як у назві відображено специфіку цієї країни?
2. Якими здобутками збагатила культуру людства Індська (Хараппська) цивілізація?
3. У чому полягало історичне значення індійського походу Александра Македонського?
4. Назвіть форму соціальної стратифікації індійського населення.
5. Що являє собою обряд упанаяни?
6. Як характеризує індійське суспільство традиція саті?
7. Прокоментуйте образне порівняння карми з річкою: „Життя річки підтримується тисячами струмків, що несуть водночас і чисті води, і нечистоти. Відринаючи їх чи вбираючи, річка може змінити свою майбутню карму і в майбутньому стати прозорим струмком чи смердючою канавою”.
8. Які паралелі можна провести, аналізуючи буддійський „восьмискладовий шлях спасіння”?
9. Які мистецькі здобутки пов’язують із „золотим віком Гуптів”?

Список літератури:

Крижанівський О. Історія Стародавнього Сходу. – К., 2002.

Художня культура світу: Арабо-мусульманський культурний регіон. Африканський культурний регіон. Індійський культурний регіон. Далекосхідний культурний регіон. Латиноамериканський культурний регіон. Північноамериканський культурний регіон / За ред. Н. Миропольської, Е. Белкіної, Л. Масол та ін. – К., 2003.

Голоси стародавньої Індії: Антологія староіндійської літератури. – К., 1982.

История и культура древней Индии: тексты. – М., 1990.

Бонгард-Левин Г. Древнеиндийская цивилизация. – М., 1993.

Бонгард-Левин Г., Ильин Г. Индия в древности. – М., 1985.

Бэшем А. Чудо, которым была Индия. – М., 1977.

Корнев В. Буддизм и его роль в общественной жизни стран Азии. – М., 1983.

Кудрявцев М. Кастовая система в Индии. – М., 1992.

Лидова Н. Драма и ритуал в древней Индии. – М., 1992.

Пандей Р. Древнеиндийские домашние обряды (обычай). – М., 1982.

ТЕМА 7. КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНИЙ ФЕНОМЕН СТАРОДАВНЬОГО КИТАЮ

1. Періодизація давньокитайської культури. Найдавніші китайські держави.
2. Типові риси культури Стародавнього Китаю та ментальність населення.
3. Суспільно-політичні та релігійні вчення. Конфуціанство. Даосизм. Легізм.

4. Писемність, література та наукові знання.
5. Мистецтво Давнього Китаю.

Тематика наукових есе:

Конфуцій – „Вчитель десяти тисяч поколінь”.
Китайський церемоніал та ритуал.
Старокитайська міфологія.
Давньокитайські винаходи.
Народна медицина в Стародавньому Китаї.
Китайська писемність: мистецтво каліграфії.
Велика Китайська стіна.
Теракотова армія імператора Цінь Шіхуанді.
Китай – батьківщина шовківництва.

Питання для самостійної роботи:

1. Як давні китайці називали свою батьківщину і звідки походить назва „Китай”?
2. Яка найавторитетніша суспільно-політична доктрина Стародавнього Китаю?
3. Які головні ідеї конфуціанства?
4. Яке релігійно-філософське вчення сповідувало принцип: „Хто діє – зазнає невдачі. Хто володіє – втратить. Ось чому абсолютно мудрий не діє, і він не знає невдач... Він пливе за течією і не зважається на вчинок”?
5. Які культу панували в давньокитайських релігійних віруваннях?
6. Як ви думаєте, чому китайці не переходять на алфавітне письмо?
7. Які ви знаєте конфуціанські літературні канони?
8. Яка сенсаційна знахідка могильного комплексу найліпше представляє образотворче мистецтво доби Цінь?
9. Якими винаходами китайці збагатили світ?

Список літератури:

Проблемы интерпретации памятников культуры Востока. Сборник статей. – М., 1991. (к.м.)
Крижанівський О. Історія Стародавнього Сходу. – К., 2002.
Бамбуковые страницы. Антология древнекитайской литературы. – М., 1994.
Конфуций. Уроки мудрости. – М., 1998.
Оповідки Давнього Китаю: Збірник. – К., 1990.
Васильев Л. Проблемы генезиса китайской мысли (Формирование основ мировоззрения и менталитета). – М., 1989.
Искусство Китая. – М., 1988.
Кульпин Э. Человек и природа в Китае. – М., 1990.
Малявин В. Конфуций. – М., 1992.
Попов Г. Боевые единоборства народов мира. – М., 1991.
Фицджеральд С. Китай: краткая история культуры. – СПб., 1998.
Этика и ритуал в традиционном Китае. – М., 1988.

ТЕМА 8. ІСТОРІЯ КУЛЬТУРИ ДОКОЛУМБОВОЇ АМЕРИКИ

1. Періодизація та особливості давніх культур Америки.
2. Найдавніші культурні феномени Мезоамерики.
3. Історія культури ацтеків та майя.
4. Історія культури інків.

Тематика наукових есе:

Гігантські кам'яні голови – атрибут ольмекської цивілізації.

Майя – „інтелектуали” Нового Світу.
Календар майя – велике досягнення культури.
Культура тольтеків.
Культ пернатого змія (Кетцалькоатля) у народів Мезоамерики.
Піраміди ацтеків.
Криваві ритуали ацтеків.
Релігійно-міфологічні уявлення інків.
Золотарі інки – майстри священного сонцесяйного металу.
Мачу-Пікчу – шедевр будівельного мистецтва інків.

Питання для самостійної роботи:

1. Які ви знаєте осередки найдавніших культур на території Америки?
2. Як характеризує культуру Мезоамерики архітектурний комплекс Теотіуа-кана – Піраміди Сонця і Місяця?
3. Що ви знаєте про тлачті – ритуальну гру ольмеків і ацтеків?
4. Чи розвивалася у ацтеків освіта?
5. Чому індіців майя називають „інтелектуалами” Нового Світу?
6. Чим цікавий календар майя?
7. Надбання яких культур увібрала в себе цивілізація інків?
8. Поясніть і обґрунтуйте тезу: „Релігія інків була геліоцентричною”.
9. Чому фортеця Мачу-Пікчу є великим досягненням архітектурного генія інків?
10. Який внесок у світову культуру давніх народів Америки?

Список літератури:

- Стеценко В., Пітусь Л.* Культура давніх цивілізацій доколумбової Америки: Текст лекції. – Львів, 2002. (к.м.)
- Кинжалов Р.* Искусство древней Америки. – М., 1962. (к.м.)
- Художня культура світу: Арабо-мусульманський культурний регіон. Африканський культурний регіон. Індійський культурний регіон. Далекосхідний культурний регіон. Латиноамериканський культурний регіон. Північноамериканський культурний регіон / За ред. Н. Миропольської, Е. Белкіної, Л. Масол та ін. – К., 2003.
- Ламберг-Карловски К., Саблов Д.* Древние цивилизации. Ближний Восток и Мезоамерика. – М., 1992.
- Соди Д.* Великие культуры Мезоамерики. – М., 1985.
- Рус А.* Народ майя. – М., 1986.
- Альперович М., Слезкин Л.* История Латинской Америки. – М., 1991.
- Конрад Н.* Латинская Америка: традиции и современность. – М., 1987.
- Стингл М.* Государство инков. – М., 1986.
- Вайнтруб И.* Священные лики цивилизаций. – К., 2001.

ТЕМА 9. АНТИЧНІСТЬ ЯК КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНА ЕПОХА

1. Античність як культурологічне поняття.
2. Типові риси античної культури.
3. Періодизація давньогрецької та давньоримської культур.
4. Актуальність та всесвітньо-історичне значення античності.

Тематика наукових есе:

Античність – колыска європейської культури.
„Людина – мірило всіх речей” (народження особистості в добу античності).
Агональний характер античної культури.
Пайдейя як засіб виховання громадянина поліса.
Антропоморфізм релігійно-міфологічних уявлень стародавніх греків та римлян.

Політика, війна, управління – головні чесноти Риму.
Практицизм давньоримської культури.

Питання для самостійної роботи:

1. Чому античну культуру називають колицкою європейської цивілізації?
2. Поясніть твердження німецького вченого Лауса про те, що неможливо уявити освічену людину, яка не знайома з досягненням старогрецької культури.
3. У чому універсалізм античної культури?
4. У чому суть агонального типу античної культури?
5. Чому ми називаємо античну культуру новаторською?
6. Які елементи давньогрецької пайдеї увійшли у фундамент європейської культури?
7. Розкрийте зміст поняття антропоморфізм.
8. Як античний поліс вплинув на розвиток культури?
9. Які відмінності між особливостями культури Стародавньої Греції та Риму?

Список літератури:

- Культура и искусство античного мира. Сборник статей. – Ленинград., 1971. (к.м.)
Колтинский Ю. Великое наследие античной Эллады и его значение для современности. – М., 1988. (к.м.)
Винничук Л. Люди, нравы и обычаи Древней Греции и Рима. – М., 1988. (к.м.)
Мотрошилова Н. Рождение и развитие философских идей: Историко-философские идеи и портреты. – М., 1991. (к.м.)
Антична культура: Довідник. – К., 1993.
Античность как тип культуры. – М., 1988.
Зелинский Ф. История античной культуры. – СПб., 1995.
Куманецкий К. История культуры Древней Греции и Рима. – М., 1990.
Вайнтрауб И. Священные лики цивилизаций. – К., 2001.

ТЕМА 10. КУЛЬТУРА СТАРОДАВНЬОЇ ГРЕЦІЇ: ГОЛОВНІ ПЕРІОДИ ТА ЗДОБУТКИ

1. Егейський (крито-мікенський) період.
2. Героїчний (гомерівський) період.
3. Архаїчний період.
4. Класичний період.
5. Елліністичний період.

Тематика наукових есе:

- Епохальні відкриття А. Еванса на Криті.
Шліман і розкопки легендарної Трої.
Кносські „парижанки”.
Люди і звичаї в Стародавній Греції.
Антропоморфізм грецької міфології.
Античний поліс і його значення для розвитку культури.
Сапфо – „десята муза” Греції.
Олімпійські ігри.
„Золотий вік Перікла” – вершина культурного розвитку Стародавньої Греції.
Давньогрецький театр.
Афінський Акрополь як високий взірць грецької архітектури.
Розвиток наукових знань у Стародавній Греції.
Мусейон – науковий і мистецький осередок елліністичної культури.
Александрійська бібліотека.

Грецькі чудеса світу.

Питання для самостійної роботи:

1. Яке відкриття зробив англійський археолог Еванс?
2. Яку сенсаційну знахідку відкопав Шліман?
3. Чому Критську культуру називають Мінойською?
4. Що ви знаєте про тавромахії Кноссу?
5. Чи погоджуєтеся з такою думкою: „Жіночій, вишуканій культурі мінойській протистояла суворість і мужність мікенської цивілізації”?
6. Що таке мікенська „циклопічна кладка”?
7. Що таке „курос” і „кора”?
8. Які види вазопису ви знаєте?
9. Чому поеми Гомера вважають каноном поведінки?
10. Яких ви знаєте філософів класичного періоду?
11. Що являє собою грецька ордерна система?
12. Як ви розумієте гіппократівський принцип „не нашкодь”?
13. Яке значення завоювань Александра Македонського?
14. Які особливості культури доби еллінізму?

Список літератури:

- Колтинский Ю.* Великое наследие античной Эллады и его значение для современности. – М., 1988. (к.м.)
- Винничук Л.* Люди, нравы и обычаи Древней Греции и Рима. – М., 1988. (к.м.)
- Аристотель.* Сочинения в 4-х т. Т.4 / Общ. ред. А. Доватура. – М., 1983. (к.м.)
- Платон.* Диалоги / Сост. ред. и авт. вступ. статьи А. Лосев. – М., 1986. (к.м.)
- Виппер Б.* Искусство Древней Греции. – М., 1972. (к.м.)
- Крыжицкий С.* Архитектура античных государств Северного Причерноморья. – К., 1993. (к.м.)
- Куманецкий К.* История культуры Древней Греции и Рима. – М., 1990.
- Боннар А.* Греческая цивилизация. – М., 1992.
- Богомолов А.* Античная философия. – М., 1985.
- Вернан Ж.* Происхождение древнегреческой мысли. – М., 1988.
- Лосев А.* Античная мифология в ее историческом развитии. – М., 1967.
- Парандовський Я.* Міфологія. – К., 1977.
- Кун М.* Легенди та міфи Стародавньої Греції. – К., 1992.

ТЕМА 11. ІСТОРІЯ КУЛЬТУРИ СТАРОДАВНЬОГО РИМУ

1. Етрусський період.
2. Царський період.
3. Період Римської республіки.
4. Період Римської імперії.

Т е м а т и к а н а у к о в и х е с е:

- Легенда про створення Рима.
- Етрусські портрети і „персони”.
- Давньоримська міфологія.
- „Закони дванадцяти таблиць” – перша кодифікація римського права.
- Римське військо – зразок дисципліни і непереможності.
- Дві школи латинського красномовства.
- „Августівський класицизм” – золотий вік римської історії.
- Форум Романум – релігійний і політичний центр Стародавнього Риму.
- Римські терми.

Архітектурні нововведення римлян.
Колізей і гладіаторські бої.

Питання для самостійної роботи:

1. Поясніть вислів: „Захоплена Греція перемогла свого некультурного переможця”.
2. Чи були римляни епігонами – сліпими наслідувачами грецької культури?
3. Які риси характеризують етруське мистецтво?
4. Які елементи етрусської культури запозичили римляни?
5. У чому полягає еллінізація римської релігії?
6. Які особливості азійського та аттицистичного стилів красномовства?
7. Яких ви знаєте представників „золотого віку” римської поезії?
8. Які шедеври монументального будівництва пов’язуємо з імперським періодом культури Риму?
9. Які найзначніші філософські школи розвивалися в Стародавньому Римі?
10. Як ви думаєте, чому християнство набуло поширення у Римській імперії на початку нашої ери?

Список літератури:

Культура и искусство античного мира. Сборник статей. – Ленинград, 1971. (к.м.)

Винничук Л. Люди, нравы и обычаи Древней Греции и Рима. – М., 1988. (к.м.)

Искусство этрусов и древнего Рима / Под ред. Н. Томского. – М., 1983. (к.м.)

Антична культура: Довідник. – К., 1993.

Античность как тип культуры. – М., 1988.

Античная цивилизация / Под ред. В. Блаватской. – М., 1973.

Вайнтрауб И. Священные лики цивилизаций. – К., 2001.

Культура Древнего Рима: в 2 т. / Под ред. Голубцова. – М., 1985.

Куманецкий К. История культуры Древней Греции и Рима. – М., 1990.

Боннар А. Культура Древнего Рима. – М., 1985.

Кузнецова Т., Стрельникова И. Ораторское искусство в Древнем Риме. – М., 1976.

Христианство: Энциклопедический словарь. – М., 1995.

ТЕМА 12. СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ ЯК КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНА ЕПОХА

1. Середньовіччя як культурологічне поняття. Проблема періодизації середньовічної культури європейців та народів Азії.
2. Особливості культури західноєвропейського Середньовіччя.
3. Характерні риси середньовічної культури Візантії, арабського Сходу, Індії, Китаю, Японії.

Тематика наукових есе:

Релігійність як культурна домінанта духовного життя Середньовіччя.

Символізм у культурі Середньовіччя.

Середньовіччя – торжество догматизму, панування „чорної ночі” чи „найзагадковіша і найбільш чаруюча епоха”?

Епоха Середньовіччя – фундамент сучасної цивілізації.

Зародження націй світу в епоху Середньовіччя.

Середньовіччя як доба становлення світових релігій.

Питання для самостійної роботи:

1. Які існують оцінки культури епохи Середньовіччя?
2. Хто з філософів порівнював середньовічну культуру з торжеством чорної ночі, протиставляючи їй ранкову зорю Відродження?

3. Чи поділяєте ви такі міркування М. Бердяєва: „Середні віки – найзагадковіша і чаруюча епоха світової історії, повна антитез і протиріч. Середні віки не є епохою варварства і пільми..., це епоха великого напруження духу, великого томління за абсолютним, невтомної роботи думки...”?
4. Які спільні риси характеризують культуру народів Європи та Азії в епоху Середньовіччя?
5. Який головний культуротворчий чинник епохи Середньовіччя?
6. Як релігії вплинули на культурне буття народів світу в епоху Середньовіччя?
7. Як ідея теоцентризму вплинула на світогляд людини епохи Середньовіччя?
8. Яка культурна специфіка окремих регіонів епохи Середньовіччя?

Список літератури:

- Гуревич А.* Культура и общество средневековой Европы глазами современников. – М., 1989. (к.м.)
- Конрад Н.* Запад и Восток. – М., 1972.
- Гуревич А.* Категории средневековой культуры. – М., 1984.
- Иванов К.* Многоликое средневековье. – М., 1996.
- Карсавин Л.* Культура средних веков. – К., 1995.
- Хейзинга И.* Осень Средневековья. – М., 1988.

ТЕМА 13. ІСТОРИЧНА СВОЄРІДНІСТЬ КУЛЬТУРИ ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКОГО СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ

1. Періодизація культури західноєвропейського Середньовіччя. Головні віхи історії.
2. Культура раннього Середньовіччя.
3. Період зрілого Середньовіччя.

Т е м а т и к а н а у к о в и х е с е :

- Середньовіччя – епоха утвердження християнства.
- Чотири субкультури Середньовіччя: релігійна, бюргерська, рицарська та народна.
- Патристика – вчення отців церкви.
- „Сім вільних мистецтв” як основа середньовічної освіти.
- Чернечі ордени.
- Середньовічна міська республіка.
- Перші європейські університети.
- Середньовічна алхімія – пошук філософського каменю та еліксиру життя.
- Романський храм – „важке велике мовчання”.
- Готика як символ християнства, втілення нескінченності та ідеї прекрасного.
- Феномен куртуазної культури.
- М. Бахтін і концепція народної, сміхової, карнавальної культури.

Питання для самостійної роботи:

1. Яке походження поняття „Європа”?
2. Як розколовся Римський світ в епоху Середньовіччя і як цьому сприяло релігійне розмежування?
3. Які найважливіші культуротворчі елементи визначають специфіку епохи Середньовіччя?
4. Як здійснювався навчальний процес у середньовічному університеті?
5. Який художній стиль „ставив людину на коліна”, втілює ідею горизонтальності?
6. Який художній стиль порівнюють із застиглою музикою, симфонією в камені?
7. Розкрийте зміст поняття „куртуазність”.
8. Які жанри рицарської літератури ви знаєте?

Список літератури:

- Гуревич А.* Культура и общество средневековой Европы глазами современников. – М., 1989. (к.м.)
- Муратова К.* Мастера французской готики XII-XIII веков. Проблемы теории и практики художественного творчества. – М., 1988. (к.м.)
- Тяжелов В.* Малая история искусств. Искусство средних веков в западной и центральной Европе. – М., 1981. (к.м.)
- Бахтин М.* Творчество Франсуа Рабле и народная культура средневековья и Ренессанса. – М., 1978.
- Добиаиш-Рождественская О.* Культура западноевропейского средневековья. – М., 1987.
- Христианство: Энциклопедический словарь. – М., 1995.
- Григулевич И.* Инквизиция. – М., 1985.
- Магический кристалл: Магия глазами ученых и чародеев. – М., 1992.
- Руа Ж.* История рыцарства. – М., 1996.
- Иванов К.* Многоликое средневековье. – М., 1996.
- Карсавин Л.* Культура средних веков. – К., 1995.

ТЕМА 14. КУЛЬТУРА ВІЗАНТІЇ: ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТА ІСТОРИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ

1. Періодизація та особливості культури Візантії.
2. Ранньовізантійський період.
3. Центральний період візантійської культури.
4. Пізньовізантійський період.

Т е м а т и к а н а у к о в и х е с е :

- Візантія – міст між західною і східною цивілізаціями.
- Візантія – оплот християнства.
- Візантійські отці церкви.
- Михаїл Пселл – візантійський учений, філософ, письменник.
- Візантійське мистецтво – еталон для мистецтва православного світу.
- Храм святої Софії – диво візантійської культури.
- Візантійська мозаїка.
- Музичне мистецтво Візантії.

Питання для самостійної роботи:

1. Як візантійці називали свою імперію та її столицю?
2. Прокоментуйте вислів: „Візантійська імперія народилася у Константи-нополі і померла з ним”.
3. Які дві сили були формотворчим принципом візантійської культури?
4. Яке історичне значення розколу між східною і західною церквами?
5. Де у Візантії зосередився основний центр освіти і науки?
6. Якій споруді імператор Юстиніан адресував слова: „Хвала Господу, який удостоїв мене честі створити такий шедевр. О, Соломоне, я переміг тебе!”?
7. Якому жанру монументального живопису візантійці надавали перевагу?
8. У чому суть іконоборського руху?
9. Обґрунтуйте думку, що найсуттєвішою рисою візантійського мистецтва є його культовий характер, зв'язок з церковним обрядом.
10. Яке значення візантійської культури для Київської Русі?

Список літератури:

- Лазарев В.* Византийская живопись. – М., 1971. (к.м.)
- История зарубежного искусства / Под ред. М. Кузьминой, Н. Мальцевой. – М., 1980. (к.м.)

- Культурологія. Історія світової культури / Під ред. А. Маркової. – М., 1998.
Борзова Е. Історія світової культури. – М., 2002.
Курбатов Г. Історія Візантії: від античності до феодалізму. – М., 1984.
Лихачева В. Іскусство Візантії IV-XV століть. – М., 1986.
Бычков В. Мала історія візантійської естетики. – К., 1991.

ТЕМА 15. АРАБО-МУСУЛЬМАНСЬКА КУЛЬТУРА СЕРЕДНЬОВІЧНОГО ПЕРІОДУ

1. Арабський Схід як культурологічне поняття. Основні віхи історії арабів.
2. Іслам і його вплив на культуру арабського Сходу.
3. Розвиток наукових знань.
4. Мистецтво арабо-мусульманського світу.

Тематика наукових есе:

- Мекка – батьківщина ісламу.
Роль ісламу в культурі арабського Сходу.
Шаріат – джерело релігійних, моральних та правових норм мусульман.
Мечеть – домінанта мусульманського міста.
„Тисяча і одна ніч” – збірник арабських народних казок.
Омар Хайям – великий вчений і поет Сходу.
Авіцена – великий арабський лікар і мислитель.
Арабський філософський гурток „Брати чистоти”.
Медресе – осередок арабської освіти і науки.
Арабеска – унікальне явище арабської культури.
Кольорова символіка в арабській культурі.

Питання для самостійної роботи:

1. Який головний консолідуючий чинник культури арабського Сходу?
2. Які народи були об’єднані ісламом і створили мусульманську культуру?
3. Яку роль у розвитку арабо-мусульманської культури відіграв Коран?
4. Обґрунтуйте думку, що у VIII-IX ст. арабський світ очолював світову цивілізацію.
5. Які науки розвивалися на арабському Сході? Назвіть арабських учених.
6. Що являла собою медреса?
7. Що ви знаєте про такі форми східної поезії як рубаї та газелі?
8. Як шаріат впливав на життя мусульман?
9. Які особливості культових споруд мусульман (мечеті та мінарету)?
10. Що таке арабеска?

Список літератури:

- Коран. – К., 2002.
Художня культура світу: Арабо-мусульманський культурний регіон. Африканський культурний регіон. Індійський культурний регіон. Далекосхідний культурний регіон. Латиноамериканський культурний регіон. Північноамериканський культурний регіон / За ред. Н. Миропольської, Е. Белкіної, Л. Масол та ін. – К., 2003.
Борзова Е. Історія світової культури. – М., 2002.
Вайнтрауб І. Священні лики цивілізацій. – К., 2001.
Ібн Сина (Авіценна). Избранные философские произведения. – М., 1980.
Еремеев Д. Ислам: образ жизни и стиль мышления. – М., 1990.
Бартольд В. Ислам и культура мусульманства. – М., 1992.

ТЕМА 16. КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНА ЕПОХА РЕНЕСАНСУ

1. Ренесанс як культурологічне поняття.
2. Періодизація культури епохи Відродження. Основні віхи історії Європи XIII-XVI ст.
3. Характерні риси історії культури італійського Відродження.
4. Особливості Північного Відродження.

Тематика наукових есе:

Дж. Вазарі і його внесок у вивчення культури Ренесансу.

Гуманізм – світоглядна основа епохи Відродження.

Антропоцентризм – провідна ідея Ренесансу.

Титанізм італійського Відродження.

„Зворотний бік” титанізму.

Медічі – меценати італійського мистецтва.

„Галактика Гутенберга” і нові обрії для культурного поступу.

Великі географічні відкриття.

„Нове небо”, „нова Земля” і „нова людина” Ренесансу.

Північне Відродження – дослідження дійсності та пошук істини.

Питання для самостійної роботи:

1. Який внесок Джорджо Вазарі у вивчення культури італійського Ренесансу?
2. Поясніть тезу: „Творчість – духовна суть епохи Ренесансу”.
3. Які ви знаєте підходи до періодизації італійського Ренесансу?
4. Порівняйте поняття теоцентризму й антропоцентризму на прикладі культури епох Середньовіччя та Ренесансу.
5. Як ви розумієте запропоновані Л. Маккаї поняття „нове небо”, „нова Земля” та „нова людина” Ренесансу?
6. Розкрийте зміст поняття гуманізм. У чому суть ренесансного гуманізму?
7. Які країни були охоплені хвилею впливу італійського Ренесансу?
8. Яка відмінність між Південним і Північним Відродженням?

Список літератури:

Культура епохи Возрождения и Реформации. – М., 1981.

Баткин Л. Итальянское Возрождение в поисках индивидуальности. – М., 1989.

Буркхардт Я. Культура Возрождения в Италии. – М., 1996.

Маккай Л. Мир Ренессанса. – Будапешт, 1984.

Бицилли П. Место Ренессанса в истории культуры. – СПб., 1996.

Вазари Д. Жизнеописания наиболее значительных живописцев, ваятелей и зодчих. – Т. 1-5. – М., 1956-1971.

Лосев А. Эстетика Возрождения. – М., 1980.

Рутенбург В. Титаны Возрождения. – М., 1976.

Фукс Э. Иллюстрированная история нравов: Эпоха Ренессанса. – М., 1993.

Бенеш Н. Искусство северного Возрождения. – М., 1973.

ТЕМА 17. ОСНОВНІ ПЕРІОДИ ТА ДОСЯГНЕННЯ КУЛЬТУРИ ІТАЛІЙСЬКОГО РЕНЕСАНСУ

1. Особливості Проторенесансу.
2. Антропоцентризм Раннього Відродження.
3. Титани Високого Ренесансу.
4. Пізні Відродження.

Тематика наукових есе:

Флорентійська Платонівська Академія.

Данте – співець людини Ренесансу.

Франческо Петрарка – „батько італійського гуманізму”.
Джотто – гордість Флоренції.
Великий зодчий Філіппо Брунеллескі.
Італійський скульптор Донателло.
Ботічеллі – найбільш хвилюючий і поетичний художник Відродження.
Мистецтво і наука – два крила творчості Леонардо да Вінчі.
Творчість Рафаеля Санті – синтез античності і духу християнства.
Мікеланджело Буонарроті – кульмінація Високого Ренесансу.
Тіціан – найтиповіший художник Венеції.
Мистецтво маньєризму.
Пантеїзм Джордано Бруно.
Політична філософія Макіавеллі.

Питання для самостійної роботи:

1. Який внесок Піко делла Мірандоли у формування ідеї ренесансного гуманізму?
2. Чому Данте, Петрарку і Боккаччо вважають представниками культури Ренесансу?
3. Який мистецький жанр започаткував твір Боккаччо „Декамерон”?
4. Як Джотто втілює ідею прославлення праці у декорі Флорентійської дзвіниці?
5. Який римський тип споруди воскресив архітектор Брунеллескі?
6. Порівняйте особливості Раннього і Високого Ренесансу на прикладі статуй „Давидів” Донателло і Мікеланджело.
7. Чому М. Бердяєв називав Ботічеллі найпрекраснішим, найбільш хвилюючим і поетичним художником Відродження?
8. Поясніть тезу: „Мистецтво і наука у творчості Леонардо да Вінчі існують нерозривно, як дві сторони процесу пізнання природи”.
9. Чому мадонна була улюбленою темою митців Ренесансу?
10. Яку картину Рафаеля вважають однією із найсильніших у світовому мистецтві за глибиною і яскравістю втілення теми материнства?
11. Які найвеличніші чоловічі образи, що втілюють ідеал людини, можна виділити у творчості Мікеланджело?
12. Які особливості венеціанського Ренесансу?
13. Які філософські вчення виникають в епоху Ренесансу?
14. У чому суть художньої концепції маньєризму?

Список літератури:

- Виппер Б.* Італійський Ренесанс. – Т.1, 2 – М., 1977. (к.м.)
Арган Дж. К. Історія італійського мистецтва. – Т.1, 2. – М., 1990. (к.м.)
Шахова К. Великі європейські живописці XV-XVII століть. – К., 1988. (к.м.)
Богат Е. Мир Леонардо. Філософський очерк. – Кн.1, 2. – М., 1989.(к.м.)
Рафаель и его время / Отв. ред. Л. Чиколини. – М., 1986. (к.м.)
Монбейг-Гогель К. Флорентійський маньєризм. – М., 1983. (к.м.)
Баткин Л. Італійські гуманісти: стиль життя, стиль мислення. – М., 1978.
Баткин Л. Італійське Відродження в пошуках індивідуальності. – М., 1989.
Буркхардт Я. Культура Відродження в Італії. – М., 1996.

ТЕМА 18. ОСОБЛИВОСТІ ІСТОРІЇ КУЛЬТУРИ ПІВНІЧНОГО РЕНЕСАНСУ

1. Порівняльна характеристика особливостей Південного і Північного Відродження.
2. Ренесанс у Нідерландах.
3. Німецьке Відродження.
4. Відродження у Франції.
5. Ренесанс у Англії.

Тематика наукових есе:

Творчість Еразма Ротердамського.

Ієронім Босх – предтеча сучасного сюрреалізму.

„Сліпі”: відчай Брейгеля-людини і велич Брейгеля-художника.

Альбрехт Дюрер – гордість німецького мистецтва.

Франсуа Рабле і яскравий національний колорит французького Ренесансу.

Вільям Шекспір – титан англійського Ренесансу.

Сервантес і Ренесанс в Іспанії.

Питання для самостійної роботи:

1. Розкрийте зміст культурологічного поняття „Північне Відродження”.
2. Продовжте тезу: „Італійський Ренесанс – це пошук ідеалу, прекрасного, величного, піднесеного, Північний Ренесанс ...”.
3. Продемонструйте на прикладах, що мистецтво Південного Ренесансу звернене на зовнішній світ, а мистецтво Північного Відродження – на внутрішній світ, пошук сенсу життя, самоаналіз.
4. Які вади суспільства викривав у своєму творі „Похвала глупоті” Еразм Ротердамський?
5. Завдяки якому винаходу голландські митці досягли колориту, якого не знали італійці?
6. Чому картину Яна ван Ейка „Портрет подружжя Арнольфіні” називають унікальним явищем європейського малярства?
7. Яке прізвисько отримав Пітер Брейгель Старший і чому?
8. Чому А. Дюрера можна назвати типовою ренесансною особистістю?
9. Який філософський напрям пов’язують з іменем Томаса Мора?

Список літератури:

Из истории классического искусства Запада. Сборник статей. – М., 1980. (к.м.)

Шахова К. Великие европейские живописцы XV-XVII веков. – К., 1988. (к.м.)

Нессельштраус Ц. Альбрехт Дюрер. – М., 1961. (к.м.)

Львов С. Альбрехт Дюрер. – М., 1977. (к.м.)

Культура эпохи Возрождения и Реформации. – М., 1981.

Рутенбург В. Титаны Возрождения. – М., 1976.

Львов С. Питер Брейгель Старший. – М., 1971.

Маккаи Л. Мир Ренессанса. – Будапешт, 1984.

Биццлли П. Место Ренессанса в истории культуры. – СПб., 1996.

ТЕМА 19. РЕФОРМАЦІЯ: ІДЕЙНІ ВИТОКИ, ПРЕДСТАВНИКИ, КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ

1. Реформація як культурологічне поняття. Історичні передумови та ідейні витоки Реформації.
2. Реформація і її вплив на культуру народів Європи.
3. Наслідки Реформації та її культурно-історичне значення.
4. Контрреформація і її наслідки для культурного розвитку.

Тематика наукових есе:

Вплив Мартіна Лютера на формування німецької нації.

Жан Кальвін – „жєневський папа”.

Пуританство як світогляд і стиль життя.

Реформація – основа новоєвропейської ментальності.

„Реформація і контрреформація – бунт народів проти панування Італії”.

Ігнатій Лойола та орден єзуїтів.

Фома Торквемада й іспанська інквізиція.

Питання для самостійної роботи:

1. Які причини Реформації?
2. Які відмінності у світогляді особистості доби Ренесансу і Реформації?
3. Які історичні події започаткували реформаційний рух?
4. Чому Мартін Лютер виступив з осудом продажу індульгенцій?
5. Які особливості кальвінізму?
6. Чому Жана Кальвіна називали „женивським папою”?
7. Розкрийте зміст поняття „ригоризм”.
8. Які риси характеризують протестантську етику?
9. Як Реформація вплинула на формування нового буржуазного світогляду?
10. У яких державах Європи переміг протестантизм і де зберігся католицизм?

Список літератури:

- Культура епохи Возрождения и Реформации. – М., 1981.
Очерки из истории гуманистической и реформационной мысли. – М., 1978.
Ян Гус. Мартин Лютер. Жан Кальвин. Торквемада. Лойола. – М., 1995.
Эразм Роттердамский и его время. – М., 1989.
Ревуненкова Н. Ренессансная свобода мысли и идеология Реформации. – М., 1988.
Вебер М. Протестантские секты и дух капитализма // Избр. произв. – М., 1990.
Мак-Алистер Д. Богословская мысль Реформации. – Одесса, 1994.

ТЕМА 20. НОВОЧАСНА КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНА ЕПОХА

1. Поняття „культура Нового часу”. Основні віхи історії Європи XVII-XVIII ст.
2. Характерні риси новочасної культури.
3. Філософсько-світоглядна революція XVII ст.
4. Наукова революція XVI-XVII ст.

Т е м а т и к а н а у к о в и х е с е:

- Промисловий переворот і його наслідки для культури.
Новочасна культурна парадигма.
Користь – ідол Нового часу.
„Мислю, отже, існую”: домінантна роль розуму в новочасній культурі.
XVII століття – вік геніїв.
Галілео Галілей – „Колумб неба”.
Ньютон і триумф науки.

Питання для самостійної роботи:

1. Які зміни відбулися в Європі після революції в Нідерландах?
2. У чому суть промислового перевороту?
3. Що таке механістичний світогляд?
4. Розкрийте зміст тези: „Рационалізм – домінанта культури Нового часу”.
5. Як ви розумієте поняття „європоцентризм”?
6. Які наукові товариства виникають в Європі у XVII ст.?
7. Яка відмінність між геоцентричною та геліоцентричною теоріями?
8. Поясніть висловлювання: „Ньютон одержав остаточну і рішучу наукову перемогу, шлях до якої проклали Копернік, Кеплер, Галілей”.
9. Які наукові винаходи з’явилися у XVII ст.?

Список літератури:

- Гусев В.* Західна філософія Нового часу XVII-XVIII століть. – К., 2000. (к.м.)
Дейвіс Н. Європа: Історія. – К., 2000. (к.м.)
Бичко А., Бичко І., Табачковський В. Історія філософії: Підручник. – К., 2001. (к.м.)

- Гвардини Р.* Конец нового времени // Вопросы философии. – 1990. – №4.
Фукс Э. Иллюстрированная история нравов: Буржуазный век. – М., 1994.
Оссовская М. Рыцарь и буржуа. – М., 1987.
Тарнас Р. История западного мышления. – М., 1995.
Азархін В., Горський В. Копернік, Бруно, Галілей. – К., 1974.

ТЕМА 21. ДОБА БАРОКО ТА КЛАСИЦИЗМУ

1. Новий час як епоха мистецького плюралізму. Типові риси естетики бароко.
2. Бароко в літературі, архітектурі, живописі.
3. Характерні риси та принципи класицизму.
4. Класицизм у драматургії, архітектурі, живописі.
5. Реалізм у мистецтві XVII століття.

Тематика наукових есе:

- Духовно-естетичний пафос бароко.
 Берніні – виразник архітектурного бароко.
 Живопис Ель Греко: напруга, динамізм, містика.
 Рубенс і національний колорит фламандського бароко.
 Нікола Буало і теорія класицизму.
 Мольєр – творець жанру „високої комедії”.
 Нікола Пуссен – „французький Рафаель”.
 Версальський палац – вершина архітектурного класицизму.
 Караваджо і караваджизм.
 Веласкес – митець „золотого віку” іспанського живопису.
 Творчість Рембрандта – вершина голландського реалізму.

Питання для самостійної роботи:

1. Охарактеризуйте світ згідно з бароковими уявленнями.
2. Якою є людина бароко?
3. Як проявляється у мистецтві бароко така риса, як динамізм?
4. Поясніть поняття „синтетизм” і „контрастність” у зв’язку з естетикою бароко.
5. Прокоментуйте слова Д. Чижевського про бароко: „Замість антропо-центризму зустрічаємо поворот до теоцентризму, замість світського характеру Ренесансу, бачимо релігійне забарвлення культури”.
6. Який стиль характеризують такі принципи: „Мистецтво має бути підпорядковане суворій регламентації з боку розуму. Композиція мусить відрізнятися ясністю і чіткістю. Головне завдання художника – переконувати силою і логікою думки”?
7. Яким уявляли світ представники класицизму?
8. Змалюйте класицистичний образ людини.
9. Які ви знаєте жанри класицизму?

Список літератури:

- История искусств. Искусство XVII века / Под ред. Е. Ротенберга, М. Свидерской. – М., 1988. (к.м.)
Санчес А. Испанский рисунок от Эль Греко до Гойи. – М., 1985. (к.м.)
Фехнер О. Голландський живопис XVII століття. – К., 1972. (к.м.)
Никулин Н. Золотой век нидерландской живописи. – М., 1982. (к.м.)
Наливайко Д. Искусство: направления, течения, стили. – Кн.1. – К., 1981. –Кн.2. – К., 1985.
 Западноевропейская художественная культура 17 века. – М., 1980.
 Европейская поэзия 17 века. – М., 1977.
Обломиевский Д. Французский классицизм: Очерки. – М., 1968.

ТЕМА 22. ІСТОРІЯ КУЛЬТУРИ ДОБИ ПРОСВІТНИЦТВА

1. „Просвітництво” як культурологічне поняття. Головні засади культури Просвітництва.
2. Особливості англійського Просвітництва.
3. Французьке Просвітництво. Енциклопедизм.
4. Німецьке Просвітництво.
5. Художньо-естетичні напрями доби Просвітництва:
 - Класицизм.
 - Реалізм.
 - Сентименталізм.
 - Рококо.

Тематика наукових есе:

Просвітництво –ідейний, політичний, мистецький плюралізм.

Теорії суспільного договору.

Французький енциклопедизм.

Жан-Жак Руссо і руссоїзм.

Універсалізм творчості Гете.

Творчість Даніеля Дефо.

Літературний реалізм Свіфта.

Гейнсборо та англійське малярство.

Музика Антоніо Вівальді.

Музична творчість Баха.

Рококо – аналіз найтонших переживань людини.

Музика Моцарта – вершина класичного симфонізму.

Музика Бетховена, що „викрешує вогонь з людських сердець”.

Ампір як художній стиль.

Питання для самостійної роботи:

1. Як реалізовували представники Просвітництва ідею перебудови світу „на началах істини, добра і справедливості”?
2. У чому особливості англійського, французького і німецького Просвітництва?
3. У чому суть теорії суспільного договору?
4. Яких ви знаєте представників північноамериканського Просвітництва?
5. Прокоментуйте вислів Д’Аламбера: „Природа така різноманітна і багата, що навіть проста сукупність добре підібраних фактів чудодійно розширює наші знання”.
6. У чому суть учень французьких матеріалістів XVIII ст.?
7. Яка специфіка просвітницького класицизму? Що являє собою революційний класицизм?
8. Який стиль мистецтва пов’язують з принципами достовірності, правдивості, типізації, соціального аналізу?
9. Який мистецький стиль утверджував культ почуттів, абсолютизував серце, надавав значення психологічному, суб’єктивному началу?
10. Який стиль мистецтва перебував в опозиції до ідеології Просвітництва?
11. Яку роль в культурі Європи відіграв літературний рух „Буря і натиск”?
12. Прокоментуйте слова П. Чайковського: „Моцарт є найвищою, кульмінаційною точкою, якої досягла краса у царині музики”.
13. Яких митців об’єднує гурток віденських класиків?

Список літератури:

- Гусев В.* Західна філософія Нового часу XVII-XVIII століть. – К., 2000. (к.м.)
- Дейвіс Н.* Європа: Історія. – К., 2000. (к.м.)
- Західноєвропейський живопис 14-18 століть / Авт.-упоряд. Л. Сак, О. Школярєнко. – К., 1986. (к.м.)
- Рославец Е.* Живопись Франции XVII-XVIII веков. – К., 1990. (к.м.)
- Тарнас Р.* История западного мышления. – М., 1995.
- Момдзян Х.* Французское Просвещение 18 века. – М., 1983.
- Філософія епохи ранніх буржуазних революцій. – М., 1983.
- Артамонов С.* Вольтер и его век. – М., 1980.
- Наливайко Д.* Искусство: направления, течения, стили. – К., 1981.
- Григоревич В.* Великие музыканты Западной Европы: Бах, Гайдн, Моцарт, Бетховен. – М., 1982.
- Лейтес Н.* От „Фауста” до наших дней. – М., 1987.
- Фукс Э.* Иллюстрированная история нравов: Буржуазный век. – М., 1994.

ТЕМА 23. ОСОБЛИВОСТІ КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ У ХІХ СТОЛІТТІ

1. Основні віхи історії та характерні риси культури ХІХ ст.
2. Суспільно-політичні чинники культури Європи та Америки.
3. Роль науки та техніки в культурі ХІХ ст.
4. Розвиток філософії.

Тематика наукових есе:

- Індустріальна цивілізація.
- Політична культура ХІХ ст.
- Статуя свободи – політичний символ Америки.
- ХІХ століття – „машинний вік”.
- Епохальні відкриття в науці ХІХ ст.
- Історичне значення еволюційної теорії Ч. Дарвіна.
- Німецька класична філософія.
- Філософія марксизму.
- Культурологічна концепція Ф. Ніцше.

Питання для самостійної роботи:

1. Прокоментуйте слова Х. Ортега-і-Гассета про ХІХ ст. як радикальну зміну людської долі, коли визначальними факторами стали демократія, експериментальна наука та індустріалізація.
2. Розкрийте зміст поняття „індустріальна цивілізація”.
3. Які принципи індустріалізму висунув Е. Тоффлер?
4. Що стало наслідком війни за незалежність північноамериканських штатів?
5. Які нові моделі політичної системи виникають у ХІХ ст.?
6. У чому суть ліберальної політичної доктрини?
7. Як ви розумієте тезу про просторово-часовий ріст цивілізації, починаючи з ХІХ ст.?
8. Що таке технократія і технокультура?
9. Які ви знаєте науково-технічні винаходи ХІХ ст.?
10. Чому з іменем Ф. Ніцше пов’язують переоцінку існуючих цінностей?

Список літератури:

- Бичко А., Бичко І., Табачковський В.* Історія філософії: Підручник. – К., 2001. (к.м.)
- Гвардини Р.* Конец нового времени // Вопросы философии. – 1990. – №4.
- Оссовская М.* Рыцарь и буржуа. – М., 1987.
- Сорокин П.* Человек, цивилизация, общество. – М., 1992.
- Мамфорд Л.* Миф машины. – М., 2001.

- Сорокин П. Человек. Цивилизация. Общество. – М., 1992.
Гулыга А. Немецкая классическая философия. – М., 1986.
Сумерки богов / Сост. А. Яковлева. – М., 1990.
Лауреаты Нобелевской премии: Энциклопедия. – М., 1992.
Тоффлер Э. Третья волна // <http://www.tomsk.ru/Books/Toffler/>

ТЕМА 24. РОЗВИТОК ХУДОЖНЬОЇ КУЛЬТУРИ ХІХ СТОЛІТТЯ

1. Особливості мистецького життя ХІХ ст.
2. Романтизм.
3. Реалізм.
4. Натуралізм.
5. Імпресіонізм.
6. Постімпресіонізм.
7. Символізм.
8. Еклектизм.

Тематика наукових есе:

- Романтизм як світоглядне розчарування в ідеалах Просвітництва.
Жорж Санд і проблема емансипації жінки.
Творчість Делакруа – вершина французького живописного романтизму.
Музика Шопена.
Ч. Діккенс і реалістична картина життя Англії.
О. де Бальзак і грандіозна реалістична панорама французького суспільства.
Великі письменники США.
Барбізонська малярська школа.
Творчість Верді – кульмінація італійської опери.
Й. Штраус – король вальсу.
Колористична революція імпресіоністів.
Творчість Вінсента Ван Гога.
Культура народів Океанії у творчості Голену.
Східноєвропейський символізм (В. Чюрльоніс, Я. Мальчевський, Ф. Купка, М. Врубель).

Питання для самостійної роботи:

1. Проілюструйте принцип романтизму: „Надзвичайний герой у надзвичайних обставинах”.
2. Як ви розумієте слова В. Гюго про те, що художній твір має бути дзеркалом, яке перетворює мигтіння на світло, а світло на полум'я?
3. Яких ви знаєте творців жанру історичного роману?
4. Проілюструйте принцип реалізму: „Типовий герой в типових обставинах”.
5. Які особливості реалізму дають змогу говорити про усвідомлення переходу „Божественної комедії” світу в „людську комедію”?
6. З якого філософського напрямку бере витоки натуралізм?
7. Чому з імпресіонізмом пов'язують вперше в історії застосований принцип альтернативного мистецтва?
8. Які новації запровадили в мистецтві імпресіоністи?
9. Які особливості творчої манери пуантилістів?
10. Яке значення для розвитку мистецтва мала думка Сезанна про те, що все в природі „ліпиться у форми кулі, конуса і циліндра”?
11. Чому літературний символізм називають „алхімією слова”?

Список літератури:

- Наливайко Д., Шахова К.* Зарубіжна література ХІХ сторіччя. Доба романтизму. – К., 1997. (к.м.)
- Дмитриева Н.* Краткая история искусств. – Вып.2. – М., 1991. (к.м.)
- Французская живопись XV – пер.пол. ХІХ века / Сост. И. Кузнецова. – М., 1992. (к.м.)
- Перрюшо А.* Сезанн. – К., 1994. (к.м.)
- Дмитриева Н.* Винсент Ван Гог. Человек и художник. – М., 1984.(к.м.)
- Затонский Д.* Европейский романтизм. – К., 1984.
- Европейский романтизм. – М., 1973.
- Зарубежная эстетика и теория литературы ХІХ-ХХ вв. – М., 1987.
- Ивашкевич Я.* Шопен. – К., 1989.
- Соловцова Л.* Джузеппе Верди. – М., 1986.
- Андреев Л.* Импрессионизм. – М., 1980.

ТЕМА 25. НОВІТНІЙ ЧАС ЯК КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНА ЕПОХА

1. Основні віхи всесвітньої історії ХХ ст.
2. Характерні риси історії культури Новітньої доби.
3. Культурологічна думка про культуру ХХ ст. Футурологічні концепції.

Тематика наукових есе:

- Техногенний характер цивілізації ХХ ст.
- Духовна криза в культурі ХХ ст.
- Культурологічна концепція Х. Ортега-і-Гассета.
- Культурологічна концепція А. Швейцера.
- Ненасильницька політика Махатми Ганді.
- Сцієнтизм та антисцієнтизм.
- Проблема маскультури.
- ХХ століття – примітивізація і „варваризація” культури?
- Діяльність Римського клубу.

Питання для самостійної роботи:

1. Як вплинули історичні реалії на культурний процес у ХХ ст.?
2. Розкрийте зміст поняття „інтегративність” культури.
3. Як ви розумієте поняття „конгломератність” культури?
4. У чому виявилася духовна криза ХХ ст.?
5. Як осмислювали кризові явища в культурі О. Шпенглер, М. Бердяєв, П. Сорокін?
6. Як ви оцінюєте явище маскультури?
7. У чому суть концепцій культури Х. Ортега-і-Гассета та Р. Гвардіні?
8. Чому в ХХ ст. з’являється теорія антисцієнтизму?
9. Які основні ідеї вчення А. Печчеї?
10. Запропонуйте свої методи подолання соціокультурної кризи.

Список літератури:

- Дейвіс Н.* Європа: Історія. – К., 2000. (к.м.)
- Долгов К.* От Киркегора до Камю: Очерки европейской философско-эстетической мысли ХХ века. – М., 1990. (к.м.)
- Самосознание европейской культуры ХХ в. – М., 1991. (к.м.)
- Шпенглер О.* Закат Европы. – М., 1992.
- Вебер А.* Кризис европейской культуры. – СПб., 1999.
- Ортега-и-Гассет Х.* Восстание масс // Вопросы философии. –1989. –№3,4.
- Печчеи А.* Человеческие качества. – М., 1980.
- Швейцера А.* Упадок и возрождение культуры. – М., 1993.
- Сорокин П.* Человек, цивилизация, общество. – М., 1992.

Мамфорд Л. Миф машины. – М., 2001.

Тоффлер Э. Третья волна // <http://www.tomsk.ru/Books/Toffler/>

ТЕМА 26. МОДЕРНІЗМ В ІСТОРІЇ СВІТОВОЇ КУЛЬТУРИ

1. Особливості мистецтва ХХ ст. Модерністська та реалістична тенденції в культурі ХХ ст.

2. Течії модернізму:

- Фовізм.
- Кубізм.
- Футуризм.
- Конструктивізм.
- Абстракціонізм.
- Експресіонізм.
- Дадаїзм.
- Сюрреалізм.

Тематика наукових есе:

Література „втраченого покоління”.

Музична творчість Прокоф'єва, Шостаковича, Стравінського.

Феномен кіномистецтва.

Голлівуд – „фабрика мрій”.

Вплив позаєвропейської культури на естетику модернізму.

Кольорові симфонії Анрі Матіса.

Творчість Пікассо.

Африканська скульптура і мистецтво кубізму.

Футуризм: ідеалізація урбанізму, індустрії, агресивної особистості.

Пафос міста в архітектурі Ле Корбюзьє.

Архітектурна містика Антоніо Гауді.

Абстракціонізм як втеча від реальності.

Ф. Кафка – „поет хаосу”.

Сальвадор Далі і сюрреалізм.

Музей сучасного мистецтва Гугенхейма.

Питання для самостійної роботи:

1. Яких ви знаєте представників течії реалізму в літературі, образотворчому мистецтві, музиці, кіномистецтві ХХ ст.?

2. Які причини появи модернізму в культурі ХХ ст.?

3. Прокоментуйте слова Х. Ортега-і-Гассета про модернізм: „Художник осліп для зовнішнього світу і повернув свою зіницю всередину до внутрішніх суб'єктивних пейзажів”.

4. Наведіть приклади зрощення мистецтва і політики у ХХ ст..

5. Як митці різних течій модернізму сприймали індустріалізм та урбанізм?

6. Яку течію модернізму М. Бердяєв аналізує у праці „Криза мистецтва”?

7. Як у мистецтві абстракціонізму відображаються слова Оскара Уайльда: „Мистецтво починається там, де закінчується природа”?

8. Як у діяльності дадаїстів відобразилася думка Т. Тцари: „Війна зруйнувала гуманістичну цивілізацію. Це свідчення її неспроможності. Слід зліквідувати цю цивілізацію, підриваючи її основи – думку і мову”?

9. Прокоментуйте тезу: „Події нашого часу як ніколи раніше набувають змісту у термінах сюрреалізму: факти таборів смерті, Хіросіма, В'єтнам, трансплантація органів, космічні дослідження – все це має властивість бути ірраціональним і сенсаційним”.

Список літератури:

- Долгов К.* От Киркегора до Камю: Очерки европейской философско-эстетической мысли XX века. – М., 1990. (к.м.)
- Самосознание европейской культуры XX в. – М., 1991. (к.м.)
- Полевой В.* Малая история искусств. Искусство XX века. – М., 1991. (к.м.)
- Сарабьянов Д.* Стиль модерн. – М., 1989. (к.м.)
- Куликова И.* Философия и искусство модернизма. – М., 1980. (к.м.)
- Малахов Н.* О модернизме. – М., 1975. (к.м.)
- Крючкова В.* Социология искусства и модернизм. – М., 1979. (к.м.)
- Рожин А.* Сальвадор Дали. – М., 1989. (к.м.)
- Егоров И.* Казимир Малевич. – М., 1990. (к.м.)

ТЕМА 27. ПОСТМОДЕРНІЗМ В ІСТОРІЇ СВІТОВОЇ КУЛЬТУРИ

1. Реалістичні тенденції у мистецтві др. пол. XX ст.:

- Неореалізм.
- Магічний реалізм.
- Психологічний реалізм.
- Інтелектуальний реалізм.

2. Феномен постмодернізму:

- Поп-арт.
- Гіперреалізм. Фотореалізм.
- Сонористика. Алеаторика.
- Хеппенінг. Мистецтво саморуйнування.
- Концептуалізм.

Тематика наукових есе:

Магічний реалізм Габрієля Маркеса і латиноамериканський колорит.

„Людину можна убити, але перемогти її неможливо” (Хемінгуей).

Психологічний реалізм кіномистецтва Фелліні і Бергмана.

„Мистецтво є життям у світлі думки” (творчість Манна, Шоу, Уеллса, Брехта).

Постмодернізм як „заперечення заперечення”.

Поп-арт як реакція на безпредметне мистецтво.

Алеаторика: у світі панує випадковість.

Імпровізація в постановках хеппенінгу.

Концептуалізм – аналітичність і дематеріалізація мистецтва.

США – мистецький клондайк др. пол. XX ст.

Феномен рок-культури.

Питання для самостійної роботи:

1. Чи погоджуєтесь ви з думкою, що реалізм у мистецтві др. пол. XX ст. орієнтований на використання модерністського досвіду?
2. Як історичні реалії вплинули на культуру др. пол. XX ст.?
3. Як ви розумієте слова Адорно: „Після Освенціма не може бути літератури”?
4. Як у творчості Г. Маркеса реалізоване сформульоване письменником завдання „вивернути дійсність на другий бік, щоб роздивитися, яка вона зі зворотної сторони”?
5. У чому полягає хемінгуейвський „принцип айсберга” і як він проявився у мистецтві XX ст.?
6. Які особливості постмодерністського світогляду?
7. Прокоментуйте тезу: „Постмодернізм – грандіозний проект звільнення від влади Бога, розуму, часу”.
8. Що символізує імітація розколеного скла на портреті чоловіка на картині Тріппа „Легка тріщина”?

9. Як можна застосувати слова Тютчева: „Думка висловлена є брехнею” до художньої концепції мистецтва саморуйнування?

Список літератури:

Лук'янець В., Соболев О. Філософський постмодерн: Навч. посібник. – К., 1998. (к.м.)

Полевой В. Малая история искусств. Искусство XX века. – М., 1991. (к.м.)

Куликова И. Философия и искусство модернизма. – М., 1980. (к.м.)

Малахов Н. О модернизме. – М., 1975. (к.м.)

Современное западное искусство XX века / Авт. кол. В. Турова, Т. Левая, О. Леонтьева. – М., 1988. (к.м.)

Енциклопедія постмодернізму / За ред. В. Тейлора. – К., 2003.

Борев Ю. Эстетика. – М., 2005.

Козловски П. Культура постмодернизма: Общественно-культурные последствия технического развития. – М., 1997.

Ильин И. Постструктурализм. Деконструктивизм. Постмодернизм. – М., 1996.

Людницкий В. Магия кино. – М., 1989.

Бобринская Е. Концептуализм. – М., 1994.

ТЕМА 28. ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОЇ КУЛЬТУРИ НАРОДІВ СВІТУ

1. Особливості культури народів Азії у XX ст.: Японія, Китай, арабський Схід.

2. Сучасна культура Латинської Америки.

3. Культура сучасної Африки.

4. Історія світової культури як єдність у множинності, цілісність у багатоманітності.

Тематика наукових есе:

Японія – „музей азіатських культур”.

Сучасний японський театр.

Кінематограф Японії.

Китай: поєднання культурних традицій і новацій.

Пекінська опера.

Кінематографічний діалог Китаю і США.

XXI століття – „вік Тихого океану”.

Сіднейська опера як шедевр архітектури.

Релігійний ентузіазм народів арабського Сходу.

Питання для самостійної роботи:

1. Чим пояснюється „економічне диво” Японії?

2. Прокоментуйте слова відомого діяча Д. Ікеда про XXI ст. як епоху Азії і Тихого океану, де „Японія повинна взяти на себе керівну роль у процесі поступового переходу від західної цивілізації до нової, тихоокеанської”.

3. Що ви знаєте про творчість А. Куросави?

4. У чому суть китайської „соціалістичної духовної цивілізації”?

5. Яка особливість сучасної китайської драматургії?

6. У чому специфіка латиноамериканської романістики XX ст.?

Список літератури:

Художня культура світу: Арабо-мусульманський культурний регіон. Африканський культурний регіон. Індійський культурний регіон. Далекосхідний культурний регіон. Латиноамериканський культурний регіон. Північноамериканський культурний регіон / За ред. Н. Миропольської, Е. Белкіної, Л. Масол та ін. – К., 2003.

Малявин В. Китайская цивилизация. – М., 2000.

Овчинников Е. Ветка сакуры. – М., 1971.

- Сэнсом Д.* Япония. Краткая история культуры. – СПб., 1999.
 Японский феномен. – М., 1996.
 Ислам на пороге XXI века. – М., 1986.
 Концепции историко-культурной самобытности Латинской Америки. – М., 1978.
Полевой В. Искусство стран Латинской Америки. – М., 1967.
 История Африки. Хрестоматия. – М., 1979.
Кулик С. Черный феникс: африканские сафари. – М., 1989.
Львова Э. Культура народов тропической Африки: взаимодействие культур и тенденции развития. – М., 1996.

10. Методи контролю

Контроль виконання роботи включає поточний контроль: модульними контрольними роботами, рефератами, докладами з семінарських тем.

3. ПІДСУМКОВИЙ (СЕМЕСТРОВИЙ) КОНТРОЛЬ

Оцінка ECTS та визначення	Кількість балів від 1 до 100	Оцінка за традиційною п'ятибальною системою	
A – відмінно	90-100	Відмінно	5
B – дуже добре	82-90	Добре	4
C – добре	74-82	Добре	4
D – задовільно	64-74	Задовільно	3
E – достатньо	60-63	Задовільно	3
FX – незадовільно	35-60	Незадовільно	2
F – незадовільно (потрібна додаткова робота)	0-35	Незадовільно	2

12. Методичне забезпечення

- Wocskor Andrea:* Módszertani segédlet a Kultúrtörténet. C. tantárgyhoz. Beregszász, 2009.
 Комплексна програма з курсу „Історія світової культури” для студентів філософського факультету (спеціальності „Культурологія”). – Львів, 2008.
 Плани семінарських занять з курсу „Історія світової культури” для студентів філософського факультету (спеціальності „Культурологія”). – Львів, 2008.
 Лекції з історії світової та вітчизняної культури: Навч. посібник. Вид. 2-ге, перероб. і доп. / За ред. А. В. Яртіся, В. П. Мельника – Львів, 2005.
 Історія світової культури. Культурні регіони: Навч. посібник / Кер. авт. колективу Л. Левчук. – К., 1997.
Полікарпов В. Лекції з історії світової культури. – Харків, 1990.
 Культурологія. Учебное пособие для студ. высших учебных заведений. – Ростов-на-Дону, 1999.
 Курс лекцій з української та зарубіжної культури: Навч. посібник / За ред. Л. Дещинського. – Львів, 1999.
 Історія світової культури: Навч. посібник / Кер. авт. колективу Л. Левчук. – К., 2000.
Греченко В., Чорний І., Кушнерук В., Режко В. Історія світової та української культури: Підруч. для вищ. закл. освіти. – К., 2000.
Бичко А. Теорія та історія світової і вітчизняної культури: Курс лекцій. – К., 1992.

3. Рекомендована література

Базова

- Лекції з історії світової та вітчизняної культури: Навч. посібник. Вид. 2-ге, перероб. і доп. / За ред. А. В. Яртіся, В. П. Мельника – Львів, 2005.
- Історія світової культури. Культурні регіони: Навч. посібник / Кер. авт. колективу Л. Левчук. – К., 1997.
- Полікарпов В.* Лекції з історії світової культури. – Харків, 1990.
- Культурологія. Учебное пособие для студ. высших учебных заведений. – Ростов-на-Дону, 1999.
- Курс лекцій з української та зарубіжної культури: Навч. посібник / За ред. Л. Дещинського. – Львів, 1999.
- Історія світової культури: Навч. посібник / Кер. авт. колективу Л. Левчук. – К., 2000.
- Греченко В., Чорний І., Кушнерук В., Режко В.* Історія світової та української культури: Підруч. для вищ. закл. освіти. – К., 2000.
- Бичко А.* Теорія та історія світової і вітчизняної культури: Курс лекцій. – К., 1992.
- Теорія та історія світової і вітчизняної культури: Підручник / За ред. Н. Горбача, С. Гелея, З. Росінської– Львів, 1992.

Допоміжна

- Основи художньої культури. Ч.1.: Теорія та історія світової художньої культури: Навч. посібник для вищ. навч. закладів / За ред. В. Лозового, Л. Анучиної. – Харків, 1997.
- История зарубежного искусства / Под ред. М. Кузьминой, Н. Мальцевой. – М., 1984.
- Очерки истории искусства / Под ред. Н. Григоровича, Г. Поспелова. – М., 1987.
- Виппер Б.* Введение в историческое изучение искусства. – М., 1985.
- Дмитриева Н.* Краткая история искусств. Вып.1. – М., 1968.
- Дмитриева Н.* Краткая история искусств. Вып.2. – М., 1991.
- Художня культура світу: Європейський культурний регіон: Навч. посібник / За ред. Н. Миропольської, Е. Белкіної, Л. Масол, О. Оніщенко. – К., 2001.
- Дейвіс Норман.* Європа: Історія. – К., 2000.
- Бичко А., Бичко І., Табачковський В.* Історія філософії: Підручник. – К., 2001.

14. Інформаційні ресурси

- Печчеи А.* Человеческие качества // http://www.val--s.narod.ru/pec_gl9.htm
- Тоффлер Э.* Шок будущего // <http://yanko.lib.ru/gum.html>
- Фукуяма Ф.* Великий разрыв // Электронная библиотека AzbukNET/<http://azbuk.net>